

Správa z medzinárodnej konferencie „Sociálne procesy a osobnosť“

Iveta Jeleňová, ijelenov@saske.sk

V dňoch 18.-20. septembra 2002 sa v Starej Lesnej vo Vysokých Tatrách konal piaty ročník konferencie „Sociálne procesy a osobnosť“. Konferenciu usporiadali: Spoločenskovedný ústav SAV v Košiciach a Ústav experimentálnej psychológie SAV v Bratislave v spolupráci s Psychologickým ústavom Akadémie vied ČR v Brne a Psychologickým ústavom FF Masarykovej univerzity v Brne. Konferencia poskytla príležitosť 68 autorom prezentovať výsledky svojho skúmania v oblasti základného a aplikovaného výskumu psychológie osobnosti a sociálnej psychológie a konzultovať ich so svojimi kolegami a kolegyňami. Na konferencii odznelo 33 referátov a 25 príspevkov bolo prezentovaných ako postery. Konferencia prebiehala počas dvoch dní, pričom program bol rozdelený do siedmich prednáškových blokov, ktoré obsahovali témy z rôznych problémových okruhov.

Program konferencie začal vo štvrtok 19. septembra po otváracom príhovore, v ktorom uvítal účastníkov konferencie profesor Jozef Výrost. V úvodnom referáte sa D. Kováč venoval fenoménu kvality života. Konštatoval, že skúmanie tejto aktuálnej problematiky posilňuje potrebu paradigmatického posunu psychológie. M. Hřebíčková v spoluautorstve s T. Urbánkom uviedli teoretické východiská miery zhody medzi sebaopúdením a posúdením druhými a zároveň ich dokumentovali empirickými zisteniami. I. Ruisel na pozadí vnímania konštruktu inteligencie vymedzil pojem prudencia. I. Čermák referoval o overovaní projektívnej techniky čiara života. F. Man a I. Stuchlíková venovali pozornosť problematike flow, zvlášť vo vzťahu k Atkinsonovmu a Heckhausenovmu chápaniu vnútornej motivácie a autodeterminačnej teórie Deciho a Ryana.

E. Ficková porovnala tri odlišne konštruované copingové metodiky z hľadiska ich spoľahlivosti a vzťahov analogických copingových stratégií. M. Tyrlík a P. Macek skúmali vzťah medzi faktormi sebaopútenia, významnými hodnotiacimi pojmami dobrý a zlý človek, kauzálnou atribúciou a obsahmi vyjadrujúcimi vlastnú účinnosť. J. Kordačová analyzovala príčiny strachových prejavov a reakcií. Ako alternatívu rôznych iracionálnych obáv prezentovala racionálne obsahy myslenia v podobe výrokov, pomocou ktorých je možné minimalizovať iracionálny strach. R. Šikl (spoluautori M. Šimeček, P. Filo a D. Vobořil) informoval o výsledkoch výskumu mapovania nepresností pri vnímaní priestoru v rôznych podmienkach pozorovania. V. Smékal a J. Širůček skúmali, na ktorých charakteristikách osobnosti a životných podmienkach závisela sociálna plachosť a smelosť. Išlo o analýzu videozáznamov psychologického vyšetrenia longitudinálne sledovaných detí.

Z. Ruiselová analyzovala vzťah odolnosti voči záťaži a osobnostných charakteristík z vekového aspektu, a to v skupinách adolescentov, stredných dospelých a starších osôb. I. Sarmány Schuller a E. Gereková overovali účinnosť sociálno-psychologického výcviku ako efektívnej stratégie rozvíjania a modifikácie sociálnej kompetencie z hľadiska osobnostného konštruktu „potreba štruktúry“. T. Urbánek sa zamerával na psychosémantiku a niektoré jej prístupy v poňatí rôznych autorov. Spoločným menovateľom ďalších dvoch príspevkov bola staroba. O. Arochová sa venovala prežívaniu pocitu zdravia ako podstatnej zložky „kvality života“. Uviedla, že fyzické zdravie do veľkej miery determinuje vznik pocitov depresie u starších jedincov. A. Potašová skúmala význam akomodačného spracovania, resp. zvládania involučných zmien pre neproblémové starnutie.

V ďalšej časti programu sa J. Výrost pokúsil o syntézu disponibilných údajov týkajúcich sa vymedzenia pojmu sociálna kompetencia, výsledkov výskumu i skúseností z výcviku sociálnej kompetencie. V nasledujúcom príspevku M. Dobeš načrtnol metodologický rámec výskumu mechanizmu rozvoja či

vytvárania novej sociálno-psychologickej kompetencie. M. Jurčová sa zamerala na súčasné smerovanie od personalistického ku kontextuálnemu prístupu vo výskume tvorivosti. D. Kusá upozornila na kvalitatívnu odlišnosť „malej“ tvorivosti v sociálnych obsahoch a procesoch od tradovaného modelu tvorivého myslenia. J. Kulka sa zaoberal univerzálnou semiotickou funkciou a osobnostnými štruktúrami. Ukázal, ktoré to sú, ako fungujú a ako sa projikujú v písme.

Na úvod piatkového programu zaznel príspevok L. Lovaša, v ktorom prezentoval výsledky overovania dotazníka na zisťovanie agresie na pracovisku. O. Orosová a V. Klobušníková skúmali, ktoré sociálno-psychologické zručnosti učiteľov podporujú napĺňanie konštruktivistických princípov, t. j. efektívneho, estetického a etického rozmeru edukačnej práce. V. Kačáni a J. Kačániová načrtli niektoré zmeny v individuálnej a spoločenskej motivácii u dospievajúcich žiakov v súčasných spoločenských podmienkach. J. Širůček analyzoval vplyv osobnostných premenných rodiča na posudzovanie temperamentu dieťaťa do troch rokov veku. Š. Matula analyzoval základné sociálno-psychologické charakteristiky detí a mládeže s poruchami správania.

J. Kirchner informoval o výsledkoch výskumu a o následnom zaradení tzv. dobrodružných aktivít do liečby a prevencie závislostí. E. Tomešová sa venovala problematike sebapoňatia a jej reflexiou u športujúcej populácie a vysokoškolských študentov. B. Hátlová (spoluautori L. Dastlík, P. Chudějová) sa zamerala na pohybové programy ako možnosť resocializácie v terapii psychických porúch. R. Severýnová venovala pozornosť problematike osamelosti. Na mystickú cestu rozvoja osobnosti sa v poslednom bloku príspevkov zamerl J. Kulka. J. Blížkovská skúmala mieru optimistického pohľadu do budúcnosti u vysokoškolských študentov. V. Poliach zisťoval vplyv sociálnych stereotypov na odhad pravdepodobnosti vzniku altruistického konania u dospelých. M. Flešková analyzovala zistenia, ako si pacienti liečení zo závislosti na alkohole racionalizujú vlastné pitie.

Príspevky v posterovom bloku boli orientované na rôzne tematické okruhy a pokrývali širokú škálu problematiky psychológie osobnosti a sociálnej psychológie. Konferencia „Sociálne procesy a osobnosť“ úspešne nadviazala na predchádzajúce podujatia, ktoré sa konali v Brne. Príspevky z konferencie budú v krátkom čase publikované v zborníku. Spoluusporiadatelia sa tiež dohodli, že najbližšia konferencia sa uskutoční o rok v Brne.